

Biologisk mangfold

Dammer i Nord-Trøndelag

2001 og 2002

NINA Temahefte 23

Dolmen, D. & Aagaard, K. 2003. Biologisk mangfold. Dammer i Nord-Trøndelag 2001 og 2002. - NINA Temahefte 23. 32pp.

Trondheim, mars 2003

ISSN 0804-421X

ISBN 82-426-1390-7

Rettighetshaver ©:

NINA Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

Redaksjon:

Bror Jonsson

Grafisk design og illustrasjoner:

Kari Sivertsen

NINA

Foto omslag: Padde © Asgeir Helgestad/Samfoto

Foto der ikke andre kilder er angitt:

Kaare Aagaard og Dag Dolmen

Trykk: Trykkerihuset Skipnes

Opplag: 200

Kontaktadresse:

NINA

Tungasletta 2

7485 Trondheim

Tel: 73 80 14 00

Fax 73 80 14 01

<http://www.nina.no>

Foto: © Asgeir Helgestad/Samfoto

Biologisk mangfold

Dammer i Nord-Trøndelag

2001 og 2002

Innhold

Forord	2
1 INNLEDNING	2
2 MATERIALE OG METODE	3
3 LOKALITETENE	3
Stjørdal	4
Frosta	6
Levanger	8
Verdal	10
Inderøy	12
Steinkjer	14
Grong	16
Overhalla	18
Høylandet	20
4 BIOLOGISKE VURDERINGER.....	22
5 REFERANSER	32

Forord

På oppdrag for Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ble det sommeren 2001 gjennomført fire befaringer/ innsamlingsrunder mht biologisk mangfold (amfibier og invertebrater) i dammer. Sommeren 2002 ble det gjort ytterligere fem dagers innsamlinger. Faglig ansvarlige for prosjektet har vært Kaare Aagaard (NINA) og Dag Dolmen (NTNU Vitenskapsmuseet), som også foretok de første befaringer i 2001: 14 juli (Steinkjer, Inderøy), 13 august (Stjørdal), 14 august (Verdal, sammen med Anton Rikstad), mens Terje Bongard og Oddvar Hanssen (NINA) foretok den siste befarings: 22 august (Levanger). Feltarbeidet i 2002 ble utført av Dag Dolmen: 15-18 juli (Høylandet, Overhalla og Grong) – første dag sammen med Anton Rikstad – og av Dag Dolmen og Kaare Aagaard: 11 september (Verdal og Stjørdal). Besøksdato for de enkelte lokalitetene er gitt i Tabell 1. Marc Daverdin (NTNU Vitenskapsmuseet) takkes for utarbeidelse av lokalitets- og artskart og Svein-Erik Sloreid (NINA) for bakgrunnskartet på side 3.

Trondheim 10.03.03.

Kaare Aagaard
NINA

Dag Dolmen
NTNU
Vitenskapsmuseet

1 INNLEDNING

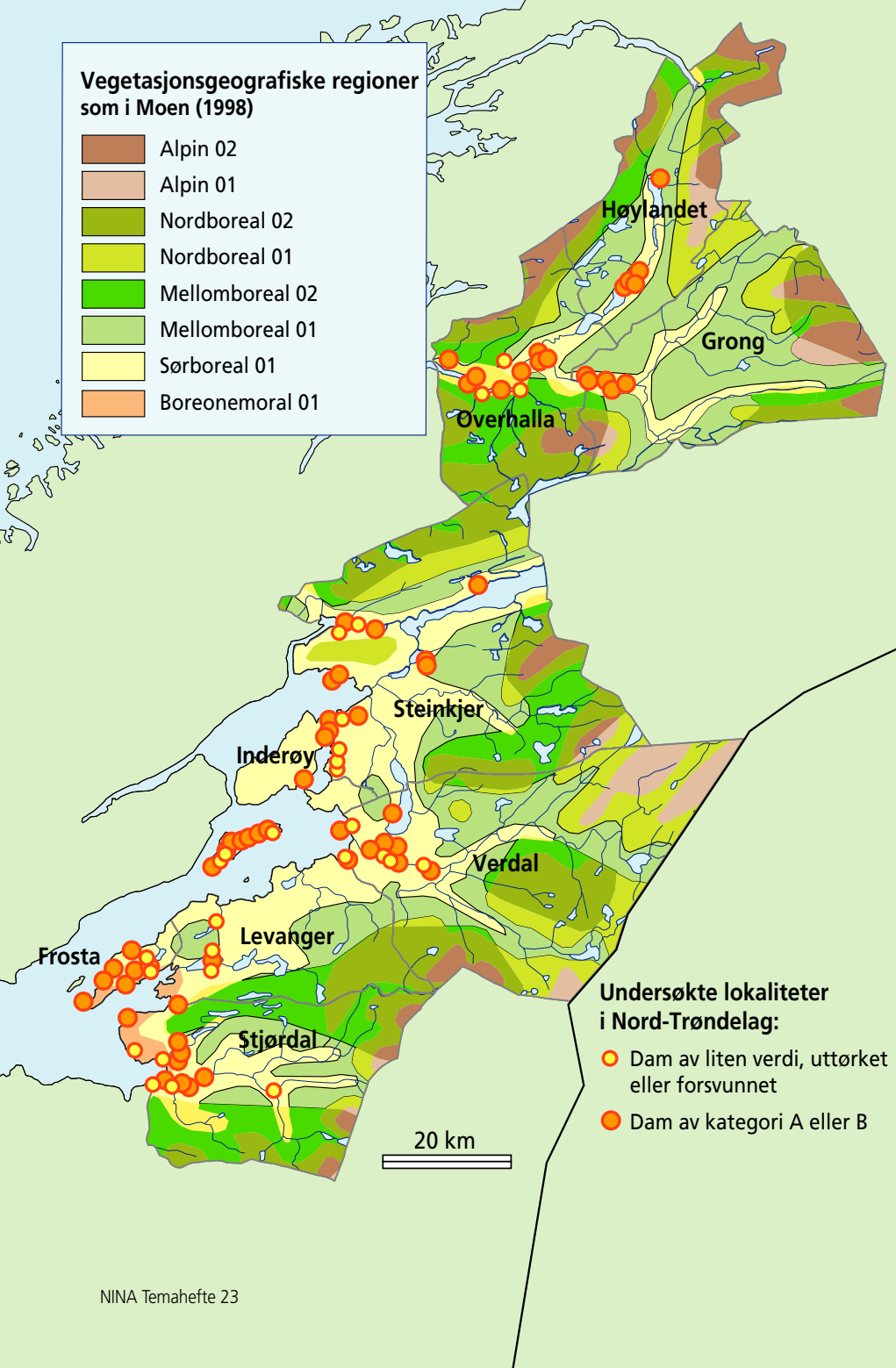
Befaringene i 2001 hadde i første rekke til formål å plukke ut interessante dammer for videre undersøkelser. Det ble bl.a. lett etter amfibier, og fra et utvalg av dammene ble det også innsamlet invertebrater. I 2002 hadde en fra Fylkesmannens side, ut fra kartverket og besiktigelse, på forhand plukket ut de tilsynelatende mest interessante dammene, som senere ble undersøkt forholdsvis grundig.

Temaheftet gir en kortfattet oversikt over de ulike dammene med registrert artsinventar. De påviste rødlisteartene er omtalt relativt fylldig. Vi har også påpekt hvilke dammer som synes mest verdifulle, dvs. dammer med høy diversitet og påviste rødlistearter – og som ved grundigere undersøkelser kanskje også kan vise seg å inneholde ytterligere sjeldne faunaelementer.

Sommeren 2001 var ganske normal mht nedbør og temperatur, og dammer og småtjern og til og med små pytter hadde god vannstand. Sommeren 2002 var imidlertid ekstremt nedbørfattig. De fleste undersøkte lokalitetene hadde derfor lav vannstand og flere var tørket ut. I dammer der vannarealet hadde skrumpet betydelig inn, var tettheten av dyr naturlig nok (mye) høyere enn det som er vanlig (høyere "økologisk tetthet") – noe som gjorde individene enklere enn normalt å observere og/eller lettere å fange.

Vegetasjonsgeografiske regioner som i Moen (1998)

- Alpin 02
- Alpin 01
- Nordboreal 02
- Nordboreal 01
- Mellomboreal 02
- Mellomboreal 01
- Sørboreal 01
- Boreonemoral 01

Undersøkte lokaliteter i Nord-Trøndelag:

- Dam av liten verdi, uttørket eller forsvunnet
- Dam av kategori A eller B

2 MATERIALE OG METODE

Dammer som syntes interessante ut fra økonomisk kartverk og beliggenheten i nærheten av kulturlandskapet, ble utplukket for senere befarings-, ev. grundigere undersøkelser.

Innsamlinga av materiale og data ble gjort a) ved ukvantifiserbar innsamling med håv ved bredden, først og fremst i vegetasjonen, b) ved observasjoner og c) i mindre grad, ved samtale med grunneiere og lokale kjentfolk. I tillegg til amfibier (som ble sluppet tilbake i dammen), ble det først og fremst lagt vinn på å samle inn et representativt utvalg snegler, igler, døgnfluer, steinfluer, øyenstikkere, teiger, biller og ev. fisk. Ettersom innsatsen var forskjellig ved de ulike lokalitetene, kan en ikke ut fra materialet/dataene gjøre direkte sammenlikninger av dammenes faunarikdom. Men sammen med det generelle inntrykket vi fikk på stedet, gir artslista god miljøverdi-informasjon.

3 LOKALITETENE

En oversikt over undersøkte lokaliteter i 2001 og 2002 er gitt i Tabell 1 side 26 og kart på denne side. De fleste dammene ligger i de sørboreale eller boreonemorale regionene.

Værnesleiret, Lånke

Øfsti Søndre, Hegra

Stjørdal

Gjevingåsen; dam ved "parkeringsplassen". Dammen var delvis gjenfylt med en grushaug, og det var svært lite vann tilbake. Vasskalven *Agabus bipustulatus* (Coleoptera) ble registrert, ellers intet.

Hell; boligfeltet nord for Myrplass. Dammen er en inngjerdet, oppdemt berg/hagedam i forbindelse med en liten bekk. En nabo sier at det ble satt ut fisk tidligere, men at det var fiskedød i dammen i fjor. Ellers fungerer dammen som rene "froskelekkeriet".

Værnesleiret, Lånke. ■ Dette er en relativt stor, grunn, og til dels gjenvokst dam inne i oreskogen. På grunn av størrelsen har dammen store solbestrålte arealer. Bare små partier har imidlertid åpent vannspeil. Karakterplanter er kjempepiggnopp (*Sparganium ramosum*) og sverdliilje (*Iris pseudacorus*). Faunaen syntes ikke særlig rik ved besøket i 2001 – kanskje pga. skyggeeff-

ekten og gjenvoksningsgraden -, men det eksisterte en stor bestand av småsalamander på stedet; i alt omkring 15 larver ble fanget. Småsalamanderen står på den norske rødlista som "sårbar" (V) (Størkersen 1988, 1999). Som den potensielt mest interessante lokaliteten i Stjørdalen, ble dammen også undersøkt i september 2002. Vannstanden var da lav, og det var vanskelig å komme ut til åpent vannspeil. Flere sjeldne arter ble registrert: vannymfen *Coenagrion armatum*, som er rødlistet som sjelden (R), og vasskalvene *Rhantus notaticollis* (sårbar V) og *Dytiscus circumcinctus* (Coleoptera). *Rh. notaticollis* er tidligere bare påvist et fåtall ganger i Norge (Trøndelag). Arten er oppført som "sårbar" (V) på rødlista.

Øfsti Søndre, Hegra ■ Det lå tidligere en rest av et gammelt elveleie her. Ifølge grunneier ble denne gjenfylt, men gravd opp igjen få år senere, dvs. først på 1970-tallet.

Rønningen, Hegra

Dammen er fullstendig dekt av andemat (*L. minor*), dessuten ble det funnet selsnepe (*Cicuta virosa*). Det fantes tidligere ørret, trepigga stingsild og skrubbe (fra elva), men i dag eksisterer det ikke fisk i dammen. Ellers skal det gyte frosk; padde skal også ha vært sett, dessuten fantes det tidligere (små)salamander. "Svarte igler" skulle tyde på hesteigle *Haemopsis sanguisuga*.

Rønningen, Hegra. ■ Dammen ligger på beitemarka sør for bekken forbi garden. Foruten uidentifiserte snegler og larver av *Aeshna juncea* (Odonata) ble det funnet flere larver av småsalamander.

Evje nord for Grauthammaren. Dette er stilleflytende vann i et biløp til Stjørdalselva, relativt skyggefullt og faunafattig.

Resve-området, Beistadgrenda. Det ligger to nyoppgravde dammer med klart vann (og med

vannledning for uttak av vann) i skogen ovom garden nordøst for travbanen. Det ble observert (buttsnute)froskerumpetroll (1 eks.), *Dytiscus marginalis*, samt *Ilybius sp.* (Coleoptera). Et individ av *Aeshna juncea* (Odonata) patruljerte omkring en av dammene.

"Travbanetjørna", Beistadgrenda. ■ Tjørna, med smådammer, som ligger i nordenden av travbanen, var vanskelig tilgjengelig pga. usikker grunn. (Buttsnute)froskerumpetroll ble registrert.

Remyra grendehus, Beistadgrenda. Her ligger flere grunne dammer i forbindelse med utgravninger og leirfyllinger mellom grendehuset og et byggefelt i sør. Det ble observert et høyt antall (buttsnute)froskrumpetroll (dam i nord), 1 småsalamanderlarve (dam i sør), *Sympetrum danae* imago og *Aeshna sp.* larver (Odonata) og en mengde Corixidae (Hemiptera).

"Travbanetjørna", Beistadgrenda

Stokkan byggefelt. Dammen er en kunstig hagedam, så godt som uten dyreliv. Bare stikkemygglarver (Culicidae, Diptera) ble observert.

Dam ved Lia, Liavatnet. Dammen ligger skyggefullt til og er delvis gjenfylt. Det ble observert en del snegler og vannbiller.

Drogset, Langstein. Dette er en vanningsdam i beitelandskap med leirbotn og relativt rikt dyreliv. Buttsnutefrosk ble registrert, like så *Aeshna sp.* (Odonata).

Fløan, Skatval. Dette er en 25 år gammel dreneringsdam med innløp m/sand og utløp. Vanlig andemat var til stede.

Nyheim, Skatval. Dammen er delvis gjen-grodd til en sump. Den opprinnelige myra er drenert pga. torvuttak.

Frosta

Øvre Hogstad

Gul sverdlilje Foto: Børre Dervo

Dam i Skulsvikbukta. Dammen ligger like sørvest for moloen til Tautra. Det er en kunstig dam i tett skog, trolig 10-20 år gammel. Det ble funnet vanlig andemat.

Øvre Hogstad. ■ Denne skogsdammen er interessant: Den ligger i frodig blandingskog og ble oppgravd og renset for over 30 år siden. Blærerot (*Utricularia* sp.) ble registrert, likeså (små?)salamander.

Kvarme. Dette er en tilsynelatende mindre interessant vanningsdam.

Ulviksveet 1. Dammen er svært mye jengrodd og ligger midt i kornåker. Det ble

registrert to arter *Helophorus*, dessuten *Stenus* (Coleoptera), *Eristalis* sp. og Culicidae (Diptera). Dammen synes mindre interessant.

Ulviksveet 2. Dammen ligger nede ved stranda. Den har saltvannsinnløp ved flo og er antakelig relativt uinteressant.

Litj-Kvamman. Dammen er jengrodd.

Jakobsminde. Dette er en kunstig myrdam, nesten jengrodd. Flaskestarr (*Carex rostrata*) var en karakterart. Det ble registrert bl.a. *Agabus guttatus* (Coleoptera).

Breiset. ■ Dammen ligger i blandingskog og litt myr og er en nesten jengrodd krøtterdam. Foruten buttsnutefrosk ble det registrert *Gerris* sp. (Hemiptera) og et individ (imago) av *Leuctra hippopus* (Plecoptera) (egentlig en rennende-vann-art).

Kjelstad. ■ Dammen er en naturlig dam, Foksa, liggende midt i åkerlandskap. Det var tidligere karuss her, men ikke nå (rotenonbehandling mot karuss av ovaforliggende vatn). Av planter ble det registrert stort mangfold, med bl.a. selsnepe og springfrø (*Impatiens noli-tangere*).

Kjelstad

Breiset

Eines

Lindammen ved stadion

Levanger

Rinnleiret. Vi undersøkte i 2001 en skyggefull, faunafattig skogsdam ved stikkvegen inn til militært område. Bakgrunnen for dette var Frode Ødegaard's funn fra 1997 av *Agabus subtilis* og *Rhantus notaticollis* (Coleoptera) i en dam i området. Vi fant neppe den riktige dammen, men registrerte *Agabus* sp. En annen dam ble undersøkt i 2002. Selve dammen var inntørket, men i utløpskanalen sto en del vann, overdekt av vanlig andemat. Flere vanlige billearter ble registrert.

Ytterøya

Storsveet. Dette er en sement pyntedam tilsynelatende uten interesse.

Eines. ■ Dammen er en over 30 år gammel(?) kunstig skogsdam, uten jordbruksavrenning, med areal ca 100 x 50 m. Dammen

er interessant, en av de to beste på Ytterøya. Sannsynligvis er den fisketom; det ble utsatt regnbueørret siste gang i 1982. Av planter ble bl.a. registrert rusttjørnaks (*Potamogeton alpinus*). Vannymfer (Odonata) ble observert ytterst i vegetasjonsbeltet. Dammen bør undersøkes nøyer.

Eid. Kirkegårdsdammene er relativt uinteressante vanningsdammer.

Solbergan 1. Dette er en klarvannskilde, opprinnelig dam på ca 5 x 5 m., med piggknopp (*Sparganium* sp.) og lite dyr.

Solbergan 2. Dammen er oppdemt skogsdam, ca. 20 år gammel og brukt til vanning i hønseoppdrett/kyllingfarm. Dammen har leirbotn og er full av tjørnaks (*Potamogeton* spp.). Den kan ved nærmere undersøkelser vise seg å være interessant.

Øvre Erstad

Øvre Erstad. ■ Dette er en sement pyntedam som er dekorativ men med lavt arts-mangold.

Ringsveet ved Værås. Dette er en eutrof, nesten gjengrodd, skogs/vanningsdam med bukkeblad (*Menyanthes trifoliata*), men lite dyreliv.

Øvre Myr. Dammen er en "lovende" dam, 7-8 år gammel, ganske dyp, med bl.a. øyestikker.

Tyholt. Også dette var en relativt ny dam. Det ble funnet froskerumpetroll og en del vasskalver (Coleoptera).

Lindammen ved stadion. ■ Dammen er interessant. Den er 30-50 år(?) gammel, oppdemt og med god vegetasjon. Dammen, som tidligere ble brukt til linvasking, er en av de to beste på Ytterøya.

Ekne/Åsen

Myraunet, Ekne. Dammen ble gjenfylt i 2000.

Fossingan, Åsen. To dammer her ble i si tid anlagt for fiskeoppdrett, men oppdrettet ble aldri noe av. Dammene synes lite interessante.

Vang, Åsen. Dette er et gammelt torvuttak på Vangsmyra, nå gjengrodd/fylt igjen og oppdyrket.

Grindstad/Grindgjerdet, Vuku

Haga, Raset

Verdal

Trykstad, Vinne. Dammen, som ligger ved traktorvegen fra Trøkstad ned mot elva, var fullstendig ødelagt med sterk(!) forurensning fra landbruksavfall (hovedsakelig innholdet i ubenyttete halmballer).

Grindstad/Grindgjerdet, Vuku. ■ Dette er en myrdam sørøst for et større tjern i nærheten. Faunaen var ordinær, bl.a. larver av *Aeshna juncea* og *Leucorrhinia dubia* (Odonata).

Volen, Leirådalen. Dammen var blitt gjenfylt.

Haga, Raset. ■ Denne dammen, som ifølge grunneier ble utgravd ca. 1975-80, var svært interessant, med en rik flora (inkludert mye hesterumpe (*Hippuris vulgaris*), men også mye "grønске") og rik fauna. Dammen har en stor bestand av småsalamander, og et høyt antall larver ble registrert ved besøket i 2001. Dammen, som tidligere også er undersøkt av Trond Magne Storstad

når det gjelder amfibier, bør undersøkes grundig for invertebrater.

Dammen ble undersøkt igjen seint på året i 2002. En metamorfoserende småsalamanderlarve ble registrert, sammen med det øvrige artsinventaret. Dessuten fant vi et eks. av den rødlistete vasskalven *Rhantus notaticollis* (Coleoptera).

Stiklestad, museumsområdet. Her er det i bekken gravd ut tre dammer, som kanskje kunne egne seg til salamanderutsetting.

Uglen, Raset. ■ Her ligger flere dammer; de fleste ble besøkt av Dag Dolmen på midten av 1970-tallet, da det ble funnet småsalamander her (Dolmen 1983); de senere åra er alle blitt besøkt av Knut Åge Storstad, som også har funnet salamander i noen av dammene.

Dammer (a, b, c) i gammelt hogstfelt under kraftlina østsørøst for Uglen. Minst to av dammene har korsandemat (*Lemna tri-*

sulca) (hensynskrevende DC – ifølge rødlista), sammen med vanlig andemat (*Lemna minor*). Larver av småsalamander og larver/nyforvandlete buttsnutefrosk (+ en adult frosk) ble observert i to av dammene ("kvistdammen" og "langdammen"); i den tredje ble det fanget et eksemplar av *Dytiscus marginalis* (Coleoptera).

Dammen (d) i skogen sør for foregående område var grunn og lå ganske skyggefullt til. Her fant vi korsandemat og vanlig andemat. Faunaen var svært fattig.

Prestmodammen, Raset. ■ Dette er blitt en svært vakker dam etter at skogen rundt den er blitt hogd vekk og kantvegetasjonen bl.a. av sjøsvivaks (*Scirpus lacustris*) og sverdliljer har tatt seg opp. Dag Dolmen fant småsalamander her på 1970-tallet (Dolmen 1983), men det er blitt satt ut fisk gjentakne ganger i dammen. Salamanderlarver ble imidlertid påvist også under befaringsa i 2001. Dessuten ble det bl.a. funnet et par nyforvandlete buttsnutefrosker.

Uglen, Raset

Dammen ble grundig undersøkt høsten 2002. Mange salamanderlarver var fortsatt å finne, samt flygende øyenstikkere. Dammen, som er en av de mest "spennende" av alle de vi har undersøkt, hadde en spesielt høyt antall store og halvstore vasskalver (Coleoptera). Også her ble (to individ av) den rødlistete *Rhantus notaticollis* registrert.

Feby, øst for Verdalsøra. ■ Dette er en stor dam beliggende i ore-skog, dels noe skyggefull, men også soleksponert. Her finnes bl.a. korsandemat og selsnepe. Vi fant larver av småsalamander og en adult buttsnutefrosk, og av øyenstikkere *Lestes sponsa* og *Sympetrum danae*. Dammen ble undersøkt igjen i 2002.

Haukå, vest for Leksdalsvatnet. Dammen ligger nær bredden av Leksdalsvatnet, i tilknytning til en bekk. Det ble registrert et høyt antall (buttsnute)froskrumpetroll, samt noen Corixidae (Hemiptera), ellers lite liv.

Dam ved golfbanen på Tronestangen. ■ Dammen, som er ganske grunn, ligger skyggefullt til inne i et skogholt. Knut Åge Storstad hadde undersøkt denne dammen i juni 2002 og funnet en hunn av småsalamander. (Dammen kan ha en naturlig salamanderforekomst, men det er også mulig at dyret har vandret hit fra en annen dam i Trones-området, der en for noen få år tilbake satte ut salamander.) I løpet av sommeren har dammen vært uttørket (pers. medd. Grunneier J. A. Rostad). Vi fant likevel bl.a. en del buksvømmere og biller.

øverst. Prestmoddammen, Raset. midten: Feby, øst for Verdalsøra. nederst: Dam ved golfbanen på Tronestangen.

Inderøy

Vannymfelarve Foto: Børre Dervo

Hustad, Sandvolla

Hustad, Sandvolla. ■ Dammen, i skogkanten rett øst for Hustad gård, lå relativt skyggefullt til og var delvis gjengrodd bl.a. av andemat (*Lemna minor*). Ikke desto mindre syntes dammen interessant, bl.a. med en rik billefauna. Dammen bør undersøkes grundig. (Den bør også restaureres.)

Stuberg gard/gartneri, Sandvolla. Dammen, som benyttes som vanningsdam for krøtter, ligger inne i oreskogen på berget nord for garden, grensende til dyrkamark. Her var det et rikt dyreliv mht både arter og individer. Det ble observert mange (buttsnute)frumpetroll og *Dytiscus*-larver. Vasskalven *Rhantus notaticollis* (Coleoptera), ble påvist i ett eksemplar. Likeså ble det funnet en hunn av småsala-

mander. Dammen er interessant og burde undersøkes grundig.

Gjør, Sandvolla. ■ Dette er en vakker hagedam bak våningshuset på Gjør gard. Dammen mottar vann fra takrennene på garden. Eier pleier å sette ut ender (andunger). Dammen har et usedvanlig rikt dyreliv. Det ble observert stor tetthet av småkreps og likeså et stort antall (buttsnute)frumpetroll. Dette gir et solid næringsgrunnlag for predaterende arter. Også her ble det funnet et eksemplar av *Rh. notaticollis*, dessuten en hann og to hunner av småsalamander. Dammen er svært verdifull og bør undersøkes grundig.

Hall, Straumen. ■ Dammen ligger i steinbruddet rett nord for garden. Det ble observert mange (buttsnute)frumpetroll. (De fantes på stedet også for 20 år sia, ifølge grunneier.) Det ble også registrert et relativt høyt antall biller.

Gjørvi, Sandvollan

Hall, Straumen

Saursaunmyra, sør for Lømsen

Øvre Yttervik, Hjellevotn

Steinkjer

Elli, Stod; dammer på myra øst for Elli. Området brukes som natursti. På den store myra ligger flere små myrpytter og -dammer med ordinær, fattig myrpytt-fauna.

Elli, Stod; dam i åker/skogkanten sørøst for Elli. Dammen, som ligger noe skyggefullt til i forbindelse med en bekk, ble for noen år tilbake utgravd med tanke på viltet. Faunaen var relativt ordinær. Det ble observert et høyt antall (buttsnute)froskerumpetroll.

Noemsmyra, østnordøst for Kvam. Her ligger flere myrdammer rett sørøst for E-6. De hadde ordinær myrtjernsfauna.

Saursaunmyra, sør for Lømsen. ■ De små myrpyttene/-dammene hadde ordinær, fattig myrdamsfauna.

Øvre Yttervik, Hjellevotn. ■ Dette var to 10-12 år gamle og svært vakre hagedammer i forbindelse med et "økologisk" gardsbruk med gartneri. Den registrerte faunaen var svært fattig, trolig pga en tett fiskebestand. Eieren fortalte at det var blitt satt ut "karpe" fra Meråker. Sannsynligvis er dette karuss (*Carassius carassius*) som er kjent fra bl.a. Stordalen, Meråker. Eieren forteller om store mengder froskeegg om våren.

Hervikneset, Sør-Beitstad. ■ Dette er en svært rik og interessant, delvis inngjerdet gards-/skogkantdam. Store mengder (buttsnute)froskerumpetroll gir bl.a. grunnlag for et høyt antall predaterende *Dytiscus*-larver (Coleoptera). Dammen burde undersøkes grundig.

Kalvøya, Sør-Beitstad. ■ Dammen er en gammel, inngjerdet gardsdam. Den virker interessant og burde undersøkes nærmere.

Geilvollen, Husmannshalla. Her ligger to små myrtjern med ordinær myrtjernsfauna.

Langåssveet, Holan. Restene av "skogsdammen" hadde lite vann og var nesten oppfylt av kvist og kvas.

Øyenstikkeren *Aeshna juncea* Foto: Dag Dolmen

Kalvøya, Sør-Beitstad

Hervikneset, Sør-Beitstad

Hvit nøkkerose Foto: Børre Dervo

Valdskrålona

Grong

Øyemslona. Selve lona var på det nærmeste tørr, men noe vann kunne fortsatt finnes i elvesnelle-enga. Dessuten fantes ei grøft med noe vann lengre vest. Ett buttsnutefrosk-rumpetroll ble funnet og noen snegler og biller.

Valdskrålona. ■ Dette er en eutrof, dyp og vakker dam, og den tette, lotusblomstliknende nøkkerosebestanden langs nordsida gir nærmest et eksotisk inntrykk. Grunneier forteller at det tidligere har vært fisk (ørret) i lona og at stingsild sto i utløpsbekken i fjor da dammen rant over. Det ble imidlertid ikke sett tegn til fisk under de herværende undersøkelserne. Et buttsnutefrosk-rumpetroll ble funnet. På tross av noe vansker med håving mellom nøkkeroser og annen tett kantvege-

tasjon, ble det påvist en rik tege- og billefauna; to individ av den rødlistete *Rhantus notaticollis* (Coleoptera) ble registrert.

Grunneier på Sem (neste lokalitet) fortalte at det tidligere var blitt funnet salamander, "små dinosaurer" i Valdskrålonet.

Semslona. ■ Dammen ligger lavt i terrenget i forbindelse med dyrkamark, men omkranset av lauvskog. Grunneier kunne fortelle at ungene tidligere pleide å bade her og at både ørret og laks "var innom" når elva sto høyt. Det skulle dessuten finnes padde i lona, og til tider kom det fram massevis av småpadder. Under undersøkelserne ble det funnet en tett bestand av trepigga stingsild. Faunaen for øvrig var fattig.

Håkkåtjørna, Bergsmoen. ■ Dette er ei vakker lon, spesielt nordvestsida der det er mer myrlendt og åpent og der det også ligger en mindre dam. I sjølve lona finnes en tett bestand av trepigga stingsild. Faunaen for øvrig er fattig. To nyforandlete buttsnutefrosker ble registrert, dessuten både larve og imago av den relativt sjeldne vannymfen *Coenagrion johanssoni* (Odonata). Dammen i vest hadde en ganske rik øyenstikkerfauna.

Dammer på Moum. Det var tidligere innkommet opplysninger og fotos til NTNU Vitenskapsmuseet om småsalamander på Moum. Ingrid Moum kunne fortelle om salamander i dammene på svaberget ned mot Namsen, og én salamander og mange frosker pleide også å komme i hagedam-

Øyestikkeren *Cordulegaster boltoni* med bytte

Foto: Børre Dervo

Semslona
Håkkåtjørna, Bergsmoen

men på gardstunet om våren. Det viste seg at hagedammen hadde en stor bestand av buttsnutefrosk-rumpetroll, dessuten mange vasskalver (Coleoptera) m.m. I mange av dammene på berget ble det observert et høyt antall salamanderlarver. Hvordan salamanderbestanden klarer å overleve i disse dammene, som opptil flere ganger i året (årvisst i mai/juni og februar) overflommes av Namsen, er uvisst. Mor til Ingrid Moum kunne fortelle om padde ("gro") og frosk i graset rundt garden på 1920-30-tallet. Det hadde tidligere ligget flere loner i området, bl.a. ved nabogarden i nord.

Øy-dammen, Hunn

Voll-dammen, Skogmo

Overhalla

Øy-dammen, Hunn. ■ Dette er en dam med sterkt redusert vannstand og en lang, brei kanal på grensa mellom lauvskog og dyrkamark. Dammen med kanalen er en av de mest interessante og faunarike i området. Grunneier ble oppmerksom på småsalamander her første gangen i 1976 da kanalen ble gravd ut. Under vår undersøkelse fant vi atskillige salamanderlarver, dessuten et høyt antall arter og individer av tege og biller, bl.a. tre eks. av den rødlistete vasskalven *Rhantus notaticollis*. Det er viktig at skogen ikke vokser opp ukontrollert og skygger for og gjennom bladnedfall "kveler" dyrelivet i dammen.

Dam ved Bjøra nord for Himo. Dammen hadde lite vann og var tilsynelatende i ferd med å gro igjen. Den var dessuten blitt

benyttet som deponi for kvist og annet hogstavfall. Store mengder rumpetroll av buttsnutefrosk ble funnet. Dyrelivet ellers var sparsomt.

Voll-dammen, Skogmo. ■ Dette er en vakker og interessant dam i overgangen mellom den bratte skrenten under garden og flat dyrka mark. Under besøket var vannstanden riktignok minimal. Store mengder forvandlingsklare buttsnutefrosk-rumpetroll og småfrosk ble registrert. Tege- og billefaunaen var rik. Dammen kunne med fordel ha vært restaurert eller forsiktig utgravd.

Grunneier Øystein Nilsen sier at naboen, Mathias Melhus, fant salamander i en dam 300 m lengre nord i guttedagene for omkring 40 år tilbake.

Dam på Skveneset, Vibstad. Dammen ligger lavt og skyggefullt til i lauvskog med

godt tilsig av vann. Den hadde en stor bestand av trepigga stingsild. Faunaen for øvrig var fattig.

Dam på Litløya. ■ Dammen er delvis omgitt av trær, men likevel ganske bra solekspontert. Dammen er interessant. Et høyt antall buttsnutefrosk-rumpetroll ble registrert, samt noen nyforvandlete småfrosk. Tege- og billefaunaen var rik. Grunneier sier at han tenker på å renske opp dammen mht en del skrot og avfall som ligger ved bredden.

Dam nordvest for Førø. ■ Dette er i dag egentlig to atskilte, til dels svært grunne dammer, som del av beite- og vatningsområde for krøtter. På tross av oppvoksende gråorskog er soleksponteringa fortsatt god. I 1975 ble det registrert ett eks. av småsalamander her, foruten buttsnutefrosk (Dolmen 1983). Det var fortsatt froskerum-

petroll og småfrosk tilstede. De litt dypere partiene oppviste en rik fauna av teger og biller, bl.a. den rødlistete vasskalven *Rhantus notaticollis* (Coleoptera). Det burde være av interesse for det biologiske mangfoldet å bevare og skjøtte disse dammene gjennom hogst/tyning av oreskogen i sør og sørvest og utgraving og fordyping (til ca. 1 m) av midtpartiet i dammene.

Lon (ved Namsen) Førø – Horka. ■ Nesten hele den store lona ble funnet å være tørrlagt som elvesnelle-eng, og bare ett gjenværende vannhull ble funnet. Her ble det registrert et tett bestand av trepigga stingsild. Den komprimerende effekten av uttørkinga hadde likevel ført til ganske høy økologisk tetthet av bl.a. biller. Også her ble den rødlistete *Rhantus notaticollis* (Coleoptera) påvist.

Lon øst for Horka. Lona var tørrlagt elvesnelle-eng.

Dam (sør for. veg) Gryta – Meosen. Dammen hadde bestand av trepigga stingsild. Faunaen for øvrig var fattig.

Hagedam på Elvset. Denne store, kunstige dammen, som ligger vakkert til i hage/parklandskap, var nedtappet, tørrlagt og under opprensking. Så sant dammen holdes fri for fisk og tamender, vil den i framtida ganske sikkert få et svært rikt og interessant dyreliv.

Grustaket på Gansmo. Her har det i ei årrekke på 1970- og 80-tallet vært mye småsalamander og ellers et variert dyreliv i grunnvannsdammer inne i sandtaket. Sandtaket er nå nedlagt og delvis gjenvokst med ungskog. På grunn av tørkesommeren fantes ikke dammer her i år. Om salamanderbestanden har overlevd de senere åra, er uvisst. Dette burde sjekkes og (flere) nye, dypere dammer ev. graves ut for å ta vare på salamanderen i framtida.

Badetjørna m.fl., golfbanen på Grande. Badetjørna ligger vakkert til ute på golfbanen som også ellers er omgitt av loner. Her fantes en tett bestand av trepigga stingsild. Faunaen ellers var fattig.

Nybakkklona var fullstendig tørr. Floraen her synes interessant og burde kanskje ha vært undersøkt av en botaniker.

Dam på Litløya.

Dam nordvest for Førø.

Lon (ved Namsen) Førø – Horka.

Gammelåa, St. Tyldum

Tyldumslona, Stormoen

Høylandet

Øytjørna m.m., Øye naturreservat. Dette er ei stor elvesnelle-omkranset tjørn med (også) tjørnaks og sjøsivaks, samt utløpsområde i nær tilknytning til Øyevatnet. Tjørna hadde en stor bestand av trepigga stingsild. Den øvrige ferskvannsaunaen var fattig, selv om det ble registrert en del øyentikere først og fremst i utløpsområdet.

Gammelåa, St. Tyldum. ■ Lona (kroksjø, gammelt elveleie) er ca. 200 år gammel (pers. medd. Per Brembu/Eystein Fiskum, som var med på undersøkelser av denne lokaliteten). Den er omgitt av tett sumpvegetasjon. Det ble fanget mange trepigga stingsild og observert vakende ørret. Bortsett fra et stort antall snegler, var dyrelivet relativt fattig. "Blodigler" skal finnes,

sies det; mest sannsynlig dreier det seg om hesteigler.

Tyldumslona, Stormoen. ■ På veg ned mot dammen, som ligger omgitt av skog, observerte vi at høyt antall nyforandlete buttsnutefrosk på stien og dessuten ei lita nyforandlet padde. I vannet fant vi ytterligere froskerumpetroll med store bakbein og ei lita padde. Dammen hadde en stor bestand av trepigga stingsild. Paddebestanden er verdt å merke seg, da padda nok er en sjelden art såpass langt inn i Namdalen.

Myrdammer ved Hopengsmoen, Hammer. ■ (Eystein Fiskum var med som kjentmann.) Dammene er rester etter ei gammel lona som nå på det nærmeste er gjengrodd

med myr. Dammene hadde en rik øyentikkerfauna med bl.a. *Aeshna subarctica* (både larver og imagines) og (larver) *Ae. caerulea*, som begge tilhører de typiske myrtjersarter, men som er uvanlige/uvanlige i lavlandet. Overraskende ble også den store vasskalven *Dytiscus marginalis* (Coleoptera) funnet; den er ikke vanlig i ordinære myrvannslokaliteter.

Mørkvedlona. ■ Lona består i dag av flere eutrofe myrdammer eller -tjern med ganske rik, typisk myrtjersfauna. Bemerkes må vannymfen *Coenagrion johanssoni* (Odonata), som er relativt sjelden. Overraskende ble også den store vasskalven *Dytiscus marginalis* (Coleoptera) funnet (se ovenfor) Lokaliteten synes interessant.

Svevemygglarve Foto: Børre Dervo

Myrdammer ved Hopengsmoen, Hammer

Mørkvedlona

Vannymfen *Coenagrion armatum*

Foto: Dag Dolmen

4 BIOLOGISKE VURDERINGER

Dammenes artsinventar

Tabell 2, side 28 viser det registrerte artsinventaret av bløtdyr, igler, døgn- og steinfluer, øyestikkere, teger, biller, amfibier og fisk i de grundigst undersøkte dammene.

Rødlisteatene

Det ble påvist tre nasjonalt rødlistete dyrearter under disse undersøkelsene (se Størkersen 1999; jf. Aagaard & Dolmen 1996), nemlig øyestikkeren/vannymfen *Coenagrion armatum*, ■ billen *Rhantus notaticollis* ■ og småsalamander *Triturus vulgaris*. ■ Dessuten fantes flere lokaliteter med korsandemat (*Lemna trisulca*) i Raset, Verdal. Arten er oppført som "hensynskrevende" (DC) på den norske rødlista.

Coenagrion armatum. Det første funnet i Midt-Norge ble gjort av Tjønneland (1952) i Orkdal. Arten var tidligere bare kjent fra et fåtall lokaliteter sør for Mjøsa. *C. armatum* ble senere påvist i noen få lokaliteter i Melhus (Dolmen et al. 1975), Trondheim, Levanger og Frosta (Dolmen & Refsaas 1987) og Tynset (Dolmen & Strand 1991). Arten er dessuten blitt påvist i Aure (Tjellbergodden; av Hans Olsvik) og i Klæbu (Målsjøen; Dolmen unpubl.). Denne vannymfen – "sjelden" (R) på den norske rødlista – finnes først og fremst i forbindelse med moderat eutrofe dammer og tjern med tett kantvegetasjon, og både sørafjells (se Olsvik & Dolmen 1992) og i Trøndelag har en inntrykk av at arten den

senere tida har vært i spredning som følge av eutrofiering av dammer og tjern.

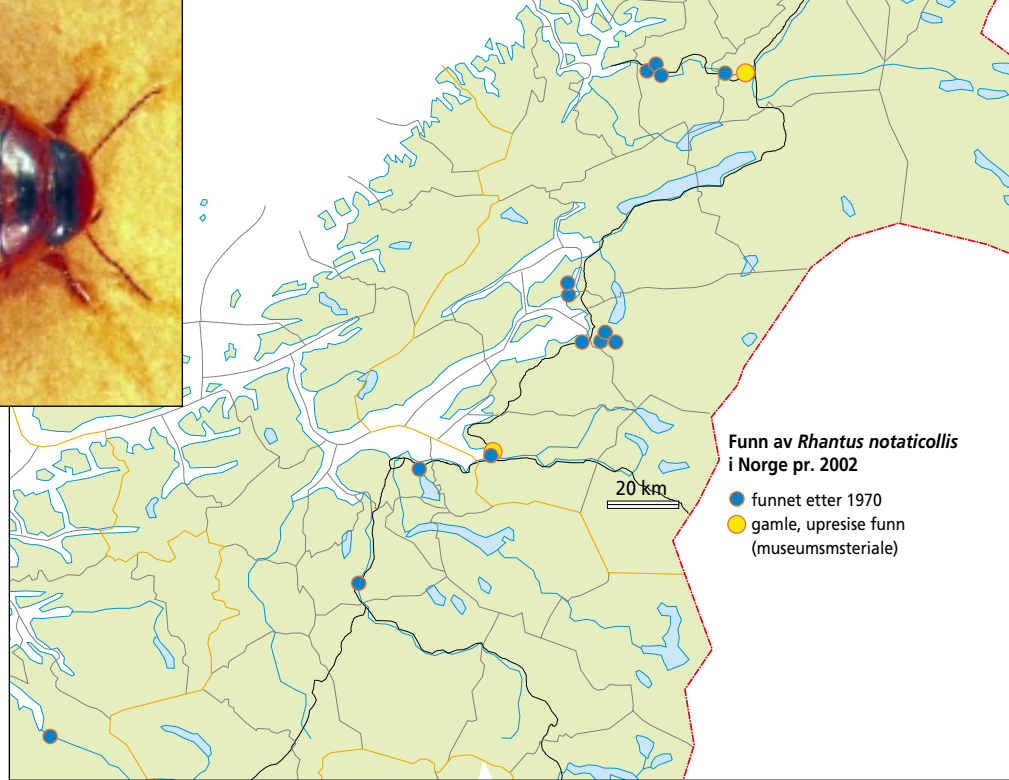
Det nye finnestedet, dammen på Værnesleiret, danner et naturlig "bruhode" for artens spredning mellom Sør- og Nord-Trøndelag. Samme lokalitet kunne i tillegg (som den eneste dammen i disse undersøkelsene) oppvise ytterligere to rødlistearter (se nedfor).

Rhantus notaticollis. Arten ble beskrevet som ny for Norge av Dolmen & Hanssen (1982). Det forelå da i alt fem enkeltfunn for landet, alle fra Midt-Norge (Grong, Verdal, Stjørdal, Trondheim, Sunndal). Ødegaard et al. (1996) nevner således funn i MRI, STI og NTI. Arten er senere blitt registrert i Melhus (Kjærstad 1998) og i Levanger (flere eksemplarer i en dam på Rinnleiret i 1997 og 1999; Frode Ødegaard, pers. medd., jf. Einvik & Solberg 1999). Også i Sverige synes arten svært sjelden; i tillegg til noen funn helt i sør (Skåne, Småland og Gotland), er den bare påvist i Norrbotten (Nilsson & Holmen 1995). Artens typiske og nærmest eksklusive habitat i Trøndelag er næringsrike dammer i kulturlandskapet. *Rhantus notaticollis* er oppført som "sårbar" (V) på den norske rødlista (Størkersen 1999). Nasjonalt har Nord- og Sør-Trøndelag et viktig "ansvar" for bevaring av arten i norsk fauna.

Det var ytterst overraskende at arten skulle dukke opp i så mange dammer under disse undersøkelsene: to lokaliteter i 2001 og

Rhantus notaticollis. Foto: Oddvar Hanssen

ytterligere sju lokaliteter i 2002. I regelen har det bare vært påvist enkeltindivider, men i hver av Prestmoddammen (Verdal) og Valdskrålonet (Grong) ble det fanget to individer og i Øy-dammen, Hunn (Overhalla) hele tre individer. Arten synes å ha vid utbredelse, men stor habitatselektivitet og naturlig liten individtetthet. Når miljøforholdene i én dam blir dårlige (f.eks. ved lite vann), kan vasskalven fly til en annen dam. Tørkesommeren 2002 har trolig gjennom tørrlegging av mange dammer og forminking av vannarealet i de gjenværende dammene konsentrert tettheten av individer i den grad at arten lettere har latt seg fange/påvise.

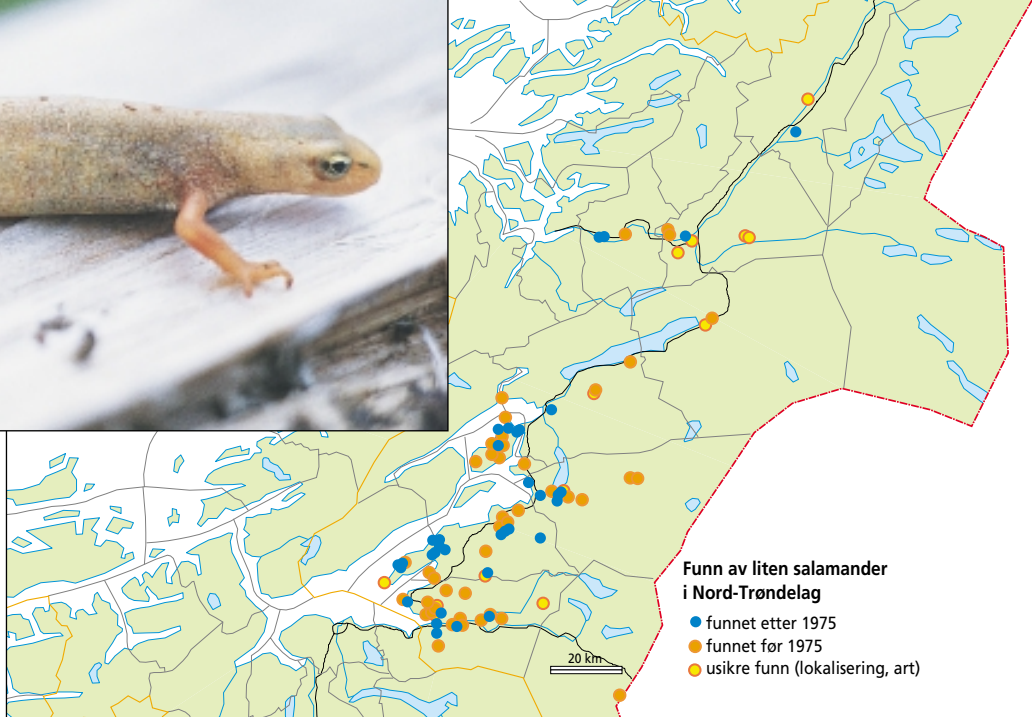
I nesten samtlige (åtte av ni) lokaliteter der *Rh. notaticollis* ble funnet, er det også (i disse undersøkelsene eller tidligere) påvist småsalamander. At to rødlistete arter opptrer sammen, indikerer sjeldne og gunstige miljøforhold. Sannsynligheten er derfor også relativt stor for at ytterligere sjeldne arter skal kunne dukke opp i nettopp disse dammene (se Aagaard & Dolmen 1996).

***Triturus vulgaris* – småsalamander.** Småsalamanderbestanden i Nord-Trøndelag er blant de nordligste salamanderpopulasjonene i verden. To-tre reliktføremønstre i Vefsn utgjør verdens nordligste kjente utpost for arten. Salamanderfunnene i Nord-Trøndelag

er rapportert av Dolmen (1995; jf. Dolmen 1983, Dolmen & Strand 1997). På tross av den nordlige beliggenheten synes Nord-Trøndelag å ha mange sunne, gode lokale populasjoner av arten. Småsalamanderen kan finnes i både gardsdammer, eutrofe småtjern og i dystrofe myrvannslokaliteter. Men antall lokaliteter har de senere åra minket betydelig som følge av gjenfylling av dammene og utsetting av (amfibiepredaterende) fisk. Småsalamanderen står oppført som "sårbar" (V) på den norske rødlista (Størkersen 1999). Globalt sett opplever amfibiene som gruppe en sterk og til dels uforklarlig tilbakegang (se f.eks. Skei 1993). Den nordlige småsalamanderbestanden i Trøndelag avviker muligens

Småsalamander Foto: Dag Dolmen

genetisk fra bestandene lengre sør i Skandinavia.

Småsalamanderen ble påvist i én lokalitet i Overhalla og er tidligere kjent fra to lokaliteter der den ikke ble gjenfunnet i disse undersøkelsene (se Dolmen 1983). I tillegg ble vi fortalt at salamander (tidligere) skulle ha eksistert i ytterligere én lokalitet. Arten ble funnet i én lokalitet (flere nærliggende smådammer) i Grong, og vi ble fortalt om ytterligere én (tidligere) lokalitet. Småsalamanderen er også fra tidligere kjent fra Grong-området (Dolmen 1983). Det synes som om antallet lokaliteter har gått betydelig ned de siste 50 åra.

Inderøy kommune har et høyere antall salamanderlokaliteter. Bare 4 av 24 på kartet avmerkete dammer i Inderøy kommune ble undersøkte (inkludert én dam på "fastlandet"), og småsalamanderen registrert i to av dem. Dolmen (1993) har imidlertid tidligere påvist 20-21 forhenværende og nåværende salamanderlokaliteter i Inderøy kommune. Dette må vurderes som et usedvanlig høyt antall salamanderlokaliteter i nord-trøndersk sammenheng. Imidlertid er en stor andel av disse dammene i dag tørrlagte eller drenerte. Det er nettopp denne trenden som har ført til rødlistingen av småsalamanderen i Norge.

I nedre del av Verdal ble 13 av 26 avmerkete dammer/damområder undersøkt. Småsala-

mander ble registrert i fire av dem (30%), hvilket peker i retning av potensielle 8 salamanderdammer blant de avmerkete dammene i denne del av Verdal.

I nedre Stjørdal ble det registrert småsalamander i 3 av de 14 undersøkte dammene (21%). Totalt var det avmerket 31 dammer/damområder avmerket her, hvilket peker i retning av 7 potensielle salamanderdammer innfor dette området.

I Frosta/Åsen/Skatval-området ble småsalamanderen påvist ved bare én av de 12 lokalitetene (8%) som ble undersøkt. Arten ble ikke påvist av oss i Høylandet, Steinkjer eller Levanger/Ytterøya (men se under avsnittet

om Dam ved golfbanen på Tronestangen, Levanger 2002).

Sammenliknet med for eksempel grundig undersøkte områder av Østfold (Dolmen 1991) og Romerike (Dolmen et al. 1991), der småsalamanderen forekom i henholdsvis 65% og 46% av dammene, er dette relativt lav frekvens. Imidlertid, som nevnt ovafor, befinner salamanderen i Trøndelag seg så godt som i artens yttergrense mot nord, og forekomstene i alle fall i Inderøy, Verdal og Stjørdal må derfor sies å være overraskende gode for landsdelen. Dette bør også få konsekvenser for kommunenes vilje til å ta vare på, verne om og skjytte lokalitetene.

Konklusjon mht. de "beste"

Selv om disse undersøkelsene har vært lite enhetlige mht. arbeidsinnsats pr. dam, til dels også mht. metodikk, drister vi oss likevel å stille opp en røff "ranking-liste" av de beste dammene mht. artsmangfold. Minimumstallet for antall påviste invertebratarter (i noen tilfelle ikke artsbestemt) er gitt i Tabell 2. Vertebratene (fisker og amfibier) kommer i tillegg.

Prestmodammen i Verdal er den dammen som kommer desidert best ut, dvs. med det høyeste artsantallet (27 invertebrater + 2 amfibier). Dernest følger tre dammer i Overhalla: Førø (20+1(2?)), Litløya (19+1) og Øy-dam (18+1) samt Einesdammen (18+1) på Ytterøya i Levanger. Så følger Haga i Verdal (17+1), Valdskrålonet i Grong

(16+1(2?)), Værnesleret i Stjørdal (16+1) og Solbergan II på Ytterøya i Levanger (16+1). I de fleste av disse dammene er det også påvist én eller flere rødlistearter. I dammen på Værnesleiret ble det således påvist hele tre rødlistearter (se Tabell 2). Ut fra artsmangfoldet synes de her nevnte dammene å være de viktigste.

Imidlertid, rødlistearter og andre mindre vanlige arter er også påvist i flere av de andre dammene (Tabell 2), som antakelig ut fra miljøforholdene ikke har like ekstremt høyt artsmangfold, men ut fra sine sjeldne arter like fullt må betraktes som spesielt verdifulle.

Om verdien av dammer, skjøtsel og biologisk mangfold

Følgende opplysninger og råd kan være nyttige, om en ønsker å bevare og ev. øke det biologiske mangfold.

- 1) Dammer i kulturlandskapet er de senere tiåra blitt fåtallige - de fylles igjen eller dreneres, eller gror igjen naturlig. Alle slike dammer må betraktes som biodiversitetsmessig verdifulle og som "biogenetiske reservater".*
- 2) Ovenstående gjelder også for "lonene" langs meandrerende elver. Mange steder har en for å beskytte bosettinger og dyrkamark steinsatt (forbygd) elvebreddene, med den følge at nye (verdifulle) kroksjøer ikke lenger dannes.*
- 3) Dammer i kulturlandskapet er ofte blitt benyttet som deponi for land- og skogbruksavfall, gamle bilvrak m.m. – og dammene er derigjennom blitt forringet eller ødelagt. Dersom slike dammer blir opprensket, vil de imidlertid i regelen raskt gjenvinne artsmangfoldet.*
- 4) Delvis restaurering/oppgraving av gjenvoksende og forhenværende (gjenfylte/drenerte) dammer, samt anlegging av nye, vil i tillegg til å skape vakker variasjon i kulturlandskapet også bidra til å øke artsmangfoldet og bevare de sjeldne artene.*
- 5) Dammer langs elver (som Namsen) har gjerne naturlig bestand av trepigga stingsild. Stingsilda er en effektiv predator, som når den opptrer i tette populasjoner, har uhyre sterk negativ effekt på det biologiske mangfoldet. Amfibie- og invertebratfaunaen i lokaliteter uten stingsild eller annen fisk er langt rikere enn i fiskelokaliteter.*
- 6) Om stingsildalfisken blir fjernet i en dam, ved naturlig eller kunstig tørrlegging, vil faunaen bli betydelig rikere.*

Tabell 1. Oversikt over besøkte vannlokaliteter i Nord-Trøndelag 2001 og 2002. Status er gitt som: dam med nasjonal verdi (An), regional verdi (Ar), mindre verdi (B), ingen eller ødelagt dam (0).

Kommune, Lokalitet	UTM (blå)		Dato	Status	Kommentar
STJØRDAL					
Gjevingåsen; dam ved "parkeringsplassen"	32V NR	938361	13-08-01	0	pytt
Hell; boligfeltet Nf. Myrplass	32V NR	951364	13-08-01	B	
Værnesleiret, Lånke	32V NR	970373	13-08-01	An	
			11-09-02		
Øfsti S., Hegra	32V PR	020375	13-08-01	B	
Rønningen, Hegra	32V PR	031372	13-08-01	B	
Evje Nf. Grauthammaren	32V PR	064384	13-08-01	B	
Campingplassen på Sona	32V PR	115367	13-08-01	0	eksisterer ikke
Noteng, gartneri, Øf. Værnes	32V NR	980369	13-08-01	0	eksisterer ikke
Resve-området, Beistadgrenda	32V NR	988419	13-08-01	B	
"Travbanetjørna", Beistadgrenda	32V NR	991417	13-08-01	B	
Remyra grendehus, Beistadgrenda	32V NR	984406	13-08-01	B	
Stokkan byggefelt	32V NR	957407	13-08-01	B	oppmurt hagepytt
Dam ved Lia, Liavatnet	32V NR	980432	13-08-01	B	
Drogset, Langstein	32V NR	969489	22-08-01	B til Ar	
Fløan, Skatval	32V NR	891462	22-08-01	B til Ar	
Nyheim, Skatval	32V NR	906419	22-08-01	B	nesten tørr
FROSTA					
Skulsvikbukta vTautra	32V NR	818481	22-08-01	Ar	
Øvre Hogstad	32V NR	844516	22-08-01	An	
Kvarme	32V NR	883517	22-08-01	B	
Ulviksveet 1	32V NR	914530	22-08-01	B	
Ulviksveet 2	32V NR	915529	22-08-01	0	
Litj-Kvamman	32V NR	902561	22-08-01	0	grøftet og gjenfylt
Jakobsminde	32V NR	890542	22-08-01	B	
Breiset.	32V NR	881560	22-08-01	B	
Kjelstad	32V NR	855533	22-08-01	Ar	åkerdam, nesten uttørka
LEVANGER					
Rinnleiret	32V PR	198735	14-08-01	B	pytter
Rinnleiret 2	32V PR	200735	11-09-02	?	2002: nesten uttørka
Storsveet, Ytterøya	32V PR	085772	22-08-01	B	
Eines, Ytterøya	32V PR	084778	22-08-01	An	
Eid, Ytterøya	32V PR	054765	22-08-01	B	
Solbergan 1, Ytterøya	32V PR	042759	22-08-01	B	
Solbergan 2, Ytterøya	32V PR	034757	22-08-01	Ar	
Øvre Erstad, Ytterøya	32V PR	022742	22-08-01	B	
Ringsveet vVærås, Ytterøya	32V PR	068772	22-08-01	B	
Øvre Myr, Ytterøya	32V NR	998712	22-08-01	Ar	
Berg, Ytterøya	32V PR	018727	22-08-01	0	ingen dam
Tyholt, Ytterøya	32V PR	024732	22-08-01	B	ingen dam
Lindammen vstadion, Ytterøya	32V PR	020734	22-08-01	An	
Myraunet, Ekne	32V PR	005637	22-08-01	0	dam fjernet
Fossingan, Åsen	32V PR	025556	22-08-01	B	
Hammer, Åsen	32V PR	021575	22-08-01	0	ingen dam
Vangsmyra, Åsen	32V PR	022549	22-08-01	0	ingen dammer igjen
VERDAL					
Trykstad, Vinne	32V PR	262744	14-08-01	B	
Grindstad/Grindgjerdet, Vuku	32V PR	324727	14-08-01	B	
Volen, Leirådalen	32V PR	316743	14-08-01	0	gjenfylt
Haga, Raset	32V PR	320352	14-08-01	An	
			11-09-02		

Tabell I . Fortsetter

Kommune, Lokalitet	UTM (blå)	Dato	Status	Kommentar
Stiklestad, museumsområdet	32V PR 263769	14-08-01	B	
Uglen, Raset	32V PR 282765	14-08-01	Ar	
Prestmodammen, Raset	32V PR 282760	14-08-01	An	
		11-09-02		
Feby, Øf. Verdalsøra	32V PR 234758	14-08-01	Ar	
		11-09-02		
Haukå, Vf. Leksdalsvatnet	32V PR 273823	14-08-01	B	
Dam ved golfbanen på Trones	32V PR 190788	11-09-02	B	
INDERØY				
Hustad, Sandvolla	32V PR 153955	14-06-01	Ar	
Stuberg gard/gartneri, Sandvolla	32V PR 156934	14-06-01	An	
Gjørn, Sandvolla	32V PR 151930	14-06-01	An	
Hall, Straumen	32V PR 125866	14-06-01	B	
STEINKJER				
Elli, Stod; dammer på myra Øf. Elli	32W PS 307067	14-06-01	B	
Elli, Stod; dam i åker/skogkanten SØf. Elli	32W PS 309063	14-06-01	B	
Noemsmyra, ØNØf. Kvam	32W PS 365186	14-06-01	B	
Saursaunmyra, Sf. Lømsen	32W PS 227094	14-06-01	B	
Kolberg, Kvitberge	32W PS 195119	14-06-01	0	gjødseldeponi
Øvre Yttervik, Vellamelen	32W PS 169113	14-06-01	B	
Hervikneset, Sør-Beitstad	32W PS 156028	14-06-01	An	
Kalvøya, Sør-Beitstad	32W PS 150021	14-06-01	An	
Geilvollen, Husmannshalla	32V PR 197962	14-06-01	B	
Langåssveet, Holan	32V PR 167953	14-06-01	0	kvistdeponi
Øvre Mære	32V PR 178913	14-08-01	0	pytter
GRONG				
Øyemslona	33W PS 505532	17-07-02	B	
Valdskrålona	33W PS 519525	17-07-02	An	
Semslona	33W PS 664504	17-07-02	B	
Håkkåtjørna, Bergsmoen	33W PS 655520	18-07-02	B	
Dammer på Moum	33W PS 677514	18-07-02	Ar	
OVERHALLA				
Øy-dammen, Hunn	32W PS 333507	15-07-02	An	
Dam ved Bjøra Øf. Himo	32W PS 433569	16-07-02	B	
Voll-dammen, Skogmo	33W UM 452553	16-07-02	An	
Dam på Skveneset, Vibstad	32W PS 401533	16-07-02	B	
Dam på Litløya	32W PS 373497	16-07-02	An	
Dam NVf. Førø	32W PS 324503	16-07-02	An	
Lon (ved Namsen) Førø - Horka	32W PS 329502	16-07-02	Ar	
Lon Øf. Horka	32W PS 347487	17-07-02	?	uttørka
Dam (Sf. vegen) Gryta - Meosen	32W PS 289535	17-07-02	B	
Hagedam på Elvset	32W PS 365546	17-07-02	?	under restaurering
Grustaket på Gansmo	32W PS 395516	17-07-02	?	uttørka
Badetjørna m.fl., golfbanen på Grande	32W PS 435552	17-07-02	B	
HØYLANDET				
Øytjørna m.m., Øye naturreservat	33W UM 739833	18-07-02	B	
Gammelåa, St. Tyldum	33W UM 705689	15-07-02	B	
Tyldumslona	33W UM 699684	15-07-02	B	
Myrdammer ved Hopengsmoen, Hammer	33W UM 702675	18-07-02	Ar	
Mørkvedlona	33W UM 688665	15-07-02	Ar	

Kommune	Stjørdal							Frosta		Levanger					Verdal				Inderøy									
	Hell*	Værnesleiret	Øfsti S*	Rønningen*	Resve-området, Beistad*	"Travbanetjørna", Beistad*	Dammer, Remyra gr.hus*	Drogset*	Øvre Hogstad*	Breiset*	Rinnleiret	Einesdammen	Solbergan I (kilde)	Solbergan II (skogsdam)	Ringsveet v/Værdås	Tyholt	Lindammen	Haga	dammer v. Uglen, Raset*	Prestmodammen, Raset	Feby	Haukå*	Tronesdammen	Hustad	Stuberg gartneri	Gjørv	Hall	
Hydroporus erythrocephalus		1								2	x		x	x		x			2			10						
H. umbrosus											x		x	x		x			1	7		1			1		1	
H. incognitus																									1		1	
H. striola		1															1						1	1				
H. palustris		10									x		x	x		x				2		1		3	1	4	6	
H. memnonius											x	x																
Hydroporinae indet. (larve)																									1			
Agabus affinis														x		x												
A. bipustulatus																			2									
A. serricornis																			1									
A. sturmii											x		x	x		x	1		1	1								
A. arcticus											x																	
A. congener										1																		
Ilybius angustior		3																										
I. crassus																	x											
I. aenescens																	x											
I. fuliginosus											x	x	x						2							2		
Rhantus notaticollis		1															1		2					1	1			
R. suturellus																											1	
Colymbetes paykulli		3											x			x								1		1	3	
Colymbetinae indet. (larve)														1			5		1			3		1		1	3	
Acilius canaliculatus		3									x		x						4	1							+3	
A. sulcatus													x						2								1+2	
Dytiscus marginalis																			2									
D. circumcinctus		2																	1									
Dytiscus sp. (larve)																									x1			
Helophorus aequalis																									2			
H. brevipalpis													x	x					1									
H. flavipes											x		x															
H. obscurus																								3	2	2	3	
Anacaena globulus											x		x															
A. lutescens											x	x	x	x											1		1	
Laccobius minutus														x				1										
Enochrus fuscipennis										4								1										
Hydrobius fuscipes		3								4	x		x											1	2			
Limnebius truncatellus													x	x														
Vårfluer																												
Cynrus trimaculatus											1																	
Limnephilus rhombicus											5																	
Limnephilus sp.											2																	
Nemothaulius punctatolineatus											1																	
Phacopteryx brevipennis											2																	
Atripsodes aterrimus											1																	
Antall invertebratarter (minimum)		16								7	18+6	4	16	14		12	17		27	13		10		8	12	11	11	
Amfibier																												
Triturus vulgaris		ooo	(o)	oo		ooo		o									ooo	oo	oo	o	(x)				o	oo		
Rana temporaria		(o)	(o)	o	ooooo	o	o	o		o	o	o	o	o	o			o	o	o	ooo			oo	oooooo			

Tabell 2. Invertebrater, fisk og amfibier i de undersøkte dammene i Nord-Trøndelag. * = bare amfibier undersøkt; + n = larve; x = få (i 2001), xx = flere, xxx = mange, o = få (i 2002). Rødlistet ikke vanlig

Gruppe	Art/Lokalitet	Steinkjer								Grong					Overhalla						Høylandet							
		Elli, Stod (myrdam)	Elli, Stod (skogkantdam)	Noensmyra, Kvam (myrdammer)	Sausaunmyra, Lømsen (dam)	Øvre Yttenvik, Hjellobotn (gartneri-dam)	Hervikneset, Sør-Beitstad	Kalvøya, Sør-Beitstad	Geivollen 2 myrtjern(dammer)	Øyem grøft + dam (Øyemsonet)	Valdskrålonet	Håkkåkjørna (inkl. dam i vest), Bergsmoen	Semsønet	Moum*	dam, Gryta - Meosen	Øy-dam, Hunn	Føri	Føri - Horika	Littløya	Skvenseset, Vibstad	Badedammen, Grande (golffanen)	dam v. Bjøra, Øf. Himo	Voll, Skogno	Øye naturreservat	Gammelå, St. Tyldum	Tyldumsonet, Stormoen	Hopergmoen, Hammer	Mørkvedlonet
Snegler	Succinea sp.									1																		
	L. peregra										2			1	2	4	1		2			2			10	6		
	Bathymphalus contortus								4		3				5		1	8										
	Gyraulus acronicus								1	1			1				6		1					4	1			
Muslinger	Sphaeriidae indet.																	2						2				
Igler	Helobdella stagnalis									1								2										
Døgnfluer (larver)	Cloëon dipterum/sp.	4			1	1	8			8	1				1							x						
Øyestikkere (larver)	Coenagrion hastulatum						3				x												x	xx	im	4	x+2	
	C. johanssoni										x+1																	x
	Enallagma cyathigerum																							x				
	Aeshna caerulea																											2
	Ae. juncea				2	1	2				xx+2						4		x		1		x+1	xx	xx+2	x+10		
	Ae. subarctica																											x+1
	Ae. grandis										x	1												x		x+1		
	Somatochlora metallica										x												x		x			
	Libellula quadrimaculata																						x					
	Sympetrum danae										xx					1							xx					
	Leucorrhinia dubia	x		xx	x																							xx+12xx+9
	L. rubicunda																											1
Teger	Gerris lateralis								1		1						1	2			1	3		4				
	G. odontogaster						1						1		1										1	4		
	G. lacustris				2	2	1				3	8								1		1		4	1	3		
	G. sp (larve)										1														1			
	Notonecta lutea							xx1																				3
	Arctocoris carinata						1																					
	A. germari																											
	Hesperocoris sahlbergi										24				3	2		2				9			12			
	Callicorixa praeusta				2	12																						
	C. producta						1	1								1												
	C. wollastoni									6					1	3		1				4	2					
	C. sp (hunner)									8				1	13	14		1				14						2
	Cymatia bonsdorffi				2																							
	Corixidae indet. (larve)									4	1					6	2		1			4			1			
Billar	Haliphus fulvus																				1							
	H. ruficollis								2							1	8	5			4		1		4			

5 REFERANSER

- Dolmen, D. 1983: A survey of the Norwegian newts (*Triturus*, Amphibia); their distribution and habitats. – Medd. Norsk Viltforsk. 3 (12): 1-72.
- Dolmen, D. 1991: Dammer i kulturlandskapet - makroinvertebrater, fisk og amfibier i 31 dammer i Østfold. – NINA Forskningsrapport 20: 1-63.
- Dolmen, D. 1993: Statusrapport om amfibier i Inderøy kommune 1993. Registrering og råd om skjøtselstiltak. – UNIT Vitenskapsmuseet, Notat Zool.avd. 1993-13: 1-20.
- Dolmen, D. 1995: Utbredelsesdata for amfibier i Nord-Trøndelag. – Notat; UNIT Vitenskapsmuseet, Trondheim
- Dolmen, D. & Hanssen, O. 1982: *Rantus notaticollis* Aubé (Col., Dytiscidae) a species new to Norway. – Fauna norv. B 29: 45.
- Dolmen, D. & Strand, L.Å. 1991: Evjer og dammer langs Glomma (Hedmark) og Gaula (Sør-Trøndelag). – UNIT Vitenskapsmuseet Rapport Zool. Ser. 1991-3: 1-23.
- Dolmen, D. & Strand, L.Å. 1997: Preliminært amfibieatlas med fylkesvis statuskommentar. – NTNU Vitenskapsmuseet, Zool. Notat 1997-8: 1-27 + vedlegg.
- Dolmen, D.; Strand, L.Å. & Fossen, A. 1991: Dammer på Romerike. En registrering og inventering av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier. – Fylkesmannen I Oslo/Akershus, Miljøvernadv. Rapport 1991-2: 1-46.
- Dolmen, D., Sæther, B. & Aagaard, K. 1975: Ferskvannsbiologiske undersøkelser av tjøenner og evjer langs elvene i Gauldalen og Orkdalen, Sør-Trøndelag. – K. Norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1975-5: 1-47.
- Einvik, K. & Solberg, B. 1999: Rødlitestatus for truede og sårbare arter i Nord-Trøndelag. – Fylkesmannen i Nord-Trøndelag Rapport 1999-1: 1-118.
- Kjærstad, G. 1998: Dammer og kroksjøer langs Gaula (Sør-Trøndelag): hydrografi, artsdiversitet hos vanninsekter, faunaendringer over tid, vern og skjøtsel. – Hovedfagsoppgave NTNU Zoologisk inst.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens Kartverk. Hønesfoss.
- Nilsson, A. & Holmen, M. 1995: The aquatic Adephaga (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark 2. Dytiscidae. – Fauna Ent. Scand. 32: 1-192.
- Olsvik, H. & Dolmen, D. 1992: Distribution, habitat, and conservation status of threatened Odonata in Norway. – Fauna norv. B 39: 1-21.
- Skei, J.K. 1993: Hvorfor forsvinner amfibiene? – Fauna 46: 86-94.
- Størkersen, Ø. 1999: Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. Norwegian red list 1998. – DN-rapport 1999-3: 1-161.
- Tjønneland, A. 1953: A contribution to the zoogeography of Northern dragonflies. – Universitetet i Bergen Årbok 1952, Naturvitensk. rekke 15: 1-52.
- Ødegaard, F.; Hanssen, O. & Dolmen, D. 1996: Coleoptera. Biller. – Ss 151-167 i Aagaard, K. & Dolmen, D. 1996.
- Aagaard, K. & Dolmen, D. 1996: Limnofauna norvegica. Katalog over norsk ferskvannsfauna. – Tapir, Trondheim.

EGNE NOTATER:

Grande, Overhalla

ISSN 0804-421X
ISBN 82-426-1390-7

NINA Norsk institutt for naturforskning